
Het Woord van de Gerechtigheid

Nummer 194, maart, april 2025

“Want ieder die nog van melk leeft, is onervaren in het woord van de gerechtigheid (St. vert.): hij is nog een kind” (Hebr. 5:13). Het “woord van de gerechtigheid” staat in contrast tot “de eerste beginselen van de uitspraken van God” (Hebr. 5:12). Het “woord van de gerechtigheid” duidt daarom op diepere waarheden waarin God handelt op basis van Zijn gerechtigheid met ons.

Het Woord van de Gerechtigheid wil een bijdrage leveren om christenen vertrouwd te maken met de “vaste spijs” (Hebr. 5:14) van het woord van God om geestelijke volwassenheid mogelijk te maken. Bijbelse waarheden die nauwelijks worden onderwezen en van cruciaal belang zijn om “het einddoel van het geloof” (1 Petr. 1:9) te bereiken, zullen in het bijzonder onderwerp van aandacht zijn.

Het Woord van de Gerechtigheid wordt geredigeerd door Roel Velema
e-mail: roel@velemaweb.nl
weblog: <http://velemaweb.nl>

De eerste en laatste Adam

“Zo staat er ook geschreven: **De eerste mens Adam** is geworden tot een levend wezen, **de laatste Adam** tot een levendmakende Geest. Het geestelijke is echter niet eerst, maar het natuurlijke en daarna komt het geestelijke. De **eerste mens** is uit de aarde, stoffelijk; de **tweede mens** is de Heere uit de hemel. Zoals de stoffelijke is, zo zijn ook de stoffelijke mensen, en zoals de Hemelse is, zo zijn ook de hemelse mensen. En zoals wij het beeld van de stoffelijke gedragen hebben, zo zullen wij ook het beeld van de Hemelse dragen” (1 Kor. 15:45-49).

Deze studie heeft als doel iets over de zondeval en de erfzonde te zeggen, hoe door de ongehoorzaamheid van één mens velen zondaren zijn geworden (Rom. 5:19). De ongehoorzaamheid van Adam, de eerste mens, staat daarbij tegenover de Christus, de laatste Adam. Adam, de eerste mens, wordt *de eerste Adam* genoemd. Hij wordt verbonden met deze aarde. Paulus vergelijkt hem met Christus die de *laatste Adam* wordt genoemd, *de tweede mens*. We moeten niet de fout maken Christus de ‘tweede Adam’ te noemen, want dat zegt de Bijbel nergens.

Wanneer Christus de ‘tweede Adam’ zou zijn, dan zou er nog een tweede en derde Adam kunnen volgen. De *laatste Adam* is groter dan de eerste Adam, zoals ook de laatste tempel groter is dan de eerste tempel. De tempel is een beeld van Christus: “Ik zal deze tempel, die met handen gemaakt is, afbreken en in drie dagen een andere, niet met handen gemaakt, bouwen” (Markus 14:58). Christus is de tempel in wie God werkelijk leeft, Gods “laatste” woord aan de mens:

“Nadat God voorheen vele malen en op vele wijzen tot de vaders gesproken had door de profeten, heeft Hij in deze laatste dagen tot ons gesproken door de Zoon” (Hebr. 1:1).

In Gods ogen zijn er daarom twee geslachten, uit de eerste Adam en uit de laatste Adam, uit de eerste mens en uit de Tweede Mens, Christus.

Er is iets bijzonders aan de hand met het hoofd van deze twee geslachten, want ze worden ook wel *Federale of Collectieve Hoofden* genoemd. Paulus beschrijft ze aldus:

*“Want als door de overtreding van **de ene** de dood geregeerd heeft door de ene, veel meer zullen zij die de overvloed van de genade en van de gave van de gerechtigheid ontvangen, in het leven regeren door **de Ene**, namelijk Jezus Christus”* (Rom. 5:17).

De eerste **ene** is de eerste mens, de eerste Adam. De andere **Ene**, Jezus Christus, de Laatste Adam, de tweede mens.

Wij zijn zondaren omdat Adam een zondaar werd

“Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen, en door de zonde de dood, en zo de dood over alle mensen is gekomen, in wie allen gezondigd hebben” (Rom. 5:12).

Allen hebben gezondigd, omdat de eerste Adam had gezondigd. We zullen in dit leven dit vers nooit helemaal kunnen begrijpen. Sommigen leggen het uit dat iedereen de gewoonte van het zondigen kennen. Dat is waar. Maar dat is niet de strekking van Romeinen 5:12. Anderen zeggen allen door het geloof in de Laatste Adam tot rechtvaardiging zijn gekomen. Dat is waar, maar verklaart Romeinen 5:12 ook niet helemaal. Toch kunnen we bepaalde argumenten aandragen om dit vers beter te begrijpen, vanuit het feit dat God ons voor de grondlegging van de wereld heeft uitgekozen om heilig en onberispelijk te zijn voor Zijn aangezicht (Efez. 2:4). We nemen daarom door het geloof het getuigenis aan dat we zondaren zijn vanaf onze geboorte.

Jezus zei: *“De dief komt alleen maar om te stelen, te slachten en verloren te laten gaan; Ik ben gekomen, opdat zij leven hebben en overvloed hebben”* (Joh. 10:10), d.w.z. om hun het leven te geven in al zijn volheid (NBV).

De slang, de duivel, stal Adam en Eva en daarmee ook hun hele nageslacht. Dit zien we in de type ook bij het volk Israël in Egypte. Het volk kwam in slavernij onder de Farao, maar ook de kinderen die gedurende die slavernij werden geboren. De zondeval begon individueel, maar kreeg meteen een collectief karakter. Zo kwam de dood over heel de mensheid. Adam werd door de zondeval de *“oude mens”* (vgl. Rom 6), en werd een slaaf van de zonde. Die verandering van het eerste federale hoofd maakt dat heel zijn nageslacht ook geboren als de *“oude mens.”*

*“... zoals de mensenzoon niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn ziel prijs te geven als **losgeld** voor velen!”* (Matt. 20:28).

De duivel heeft ons gestolen, maar Christus heeft ons vrijgekocht, ja teruggekocht. Het is te vergelijken met losgeld dat is betaald (vgl. Jes. 45:13; Lev. 19:20). Als iemand wordt gekidnapt, betaalt de familie vaak veel geld om hun geliefde ‘terug te kopen’. Voor de zondaar die gevangen was genomen door satan, heeft Jezus ook losgeld betaald. Betekent dit dat aan de duivel losgeld is betaald? Verre van dat! In de type werd aan Farao werd ook geen losgeld betaald. Het Griekse woord voor losprijs is *lutron*. Het bijbehorende werkwoord *lutro-oo* betekent ‘(tegen losgeld) vrijkopen, vrijkopen’ en ‘verlossen, bevrijden.’ In Titus 2:14 zien we het aspect van verlossing en

waar letterlijk staat: “opdat Hij ons vrijmaakt van alle ongerechtigheid.” De essentie van Christus’ plaatsvervangende is dat alles wat wij hadden moeten betalen – de schuld, de straf, het lijden, de dood – dat alles heeft Hij in onze plaats betaald. Het heeft Hem alles gekost. De prijs was Zijn bloed. Zo stierf het lam in Egypte in plaats van de Israëlieten en hadden de Egyptenaren niet langer jurisdictie of rechtsgebied. Zo werd het volk “getrokken” uit Egypte.

“Hij heeft ons getrokken [verlost] uit de macht [Gr. εξουσία] van de duisternis en overgezet in het Koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde” (Kol. 1:13).

Het woord *exousia* (Gr. δύναμις) verwijst hier naar wettelijke heerschappij, niet naar een uiterlijke kracht, zoals we zien bij het Griekse woord *dumanis* (Gr. δῦναμις).

Exousia komen we ook tegen in Handelingen 26:18, waar gesproken wordt over het “**gezag van de satan naar God**” (Naardense vert.). De dood en opstanding van Christus moest daarom de duivel het “gezag” ontnemen om de mens langer in slavernij te houden. De satan had ons onrechtmatig toegeëigend en er was geen andere sfeer waar we konden vertoeven dan binnen het gezag van zijn duisternis. We waren immers gescheiden van God, zonder God en hoop in deze wereld. God kon ons nu in Christus plaatsen (1 Kor. 1:30), waar geen veroordeling van de satan meer kan heersen (Rom. 8:1). Wij werden door Zijn opstanding overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van zijn liefde, de Laatste Adam. Jezus ontnam de duivel alle grond om ons langer vast te houden.

Zonen van God

De eerste en de Laatste Adam waren beiden een “zoon van God” (Lukas 3:38; Markus 1:1). Beiden moesten getest worden in hun positie als Hoofd, de eerste Adam in het paradijs, de laatste Adam in de woestijn (Matt. 4:1-11). Beiden namen een unieke positie in als vertegenwoordigend hoofd. Ze waren beiden het hoofd van een menselijk geslacht.

God had de zondeval niet nodig gehad om zijn doelstellingen te bereiken. Het is wel opmerkelijk dat God de mens schiep ná de val van de satan en de mens aan de zonde blootstelde om zondaren te worden. Dit was voor God een bijzondere gelegenheid de verlost mens eerst de zonde te laten proeven om er in eeuwigheid nooit meer naar te verlangen.

“Ik weet dat alles wat God doet, voor eeuwig blijft; niets is eraan toe te voegen, niets ervan af te doen, en God doet het opdat men vreest voor Zijn aangezicht” (Pred. 3:14).

Niemand kan beweren dat Adam en Eva hadden moeten zondigen. Toch is daar meer over te zeggen, want God wist van tevoren dat de mens in zichzelf geen kans zou maken tegen de duivel. Zij hadden de zonde kunnen weerstaan, zoals Jezus de verzoeking in de woestijn weerstond.

“Toen zei Jezus tegen hem: Ga weg, satan, want er staat geschreven: De Heere, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen” (Matt. 4:10).

Eva had kunnen zeggen: “Ga weg, slang, want God heeft gezegd, dat we Hem moeten dienen en niet van de boom mogen eten.” Dan had de slang haar alleen gelaten. De duivel als een zoon van God (vgl. Job 1:6), was, met zijn engelen, verworpen en de mens was aangesteld om als nieuwe

zoon van God te heersen. Zo'n collectieve nieuwe zoon mocht op de proef gesteld worden en hij faalde door de eerste Adam, het federale hoofd van de mensheid. Christus, als Laatste Adam, werd ook op de proef gesteld en de duivel beet in het stof.

Gods doel met de zondeval

God wist van de zondeval van de mens. Het is daarom niet denkbeeldig dat God de mens door het proces wilde laten gaan om te ervaren wat een leven voor jezelf en tot eigen eer is. Tenslotte wil God een grote familie van zonen hebben die niet zullen en niet willen zondigen tot in eeuwigheid. We begrijpen dan ook dat Genesis 1 niet alleen een scheppingswerk is, maar ook een blauwdruk hoe God in zes dagen (6000 jaar) en een rust op de zevende dag (het millennium) een gevallen schepping herstelt. Dat werk van herstel was niet nodig omdat iets per ongeluk verkeerd ging, maar omdat het een deel was van het hele plan van God die zowel de duisternis van de duivel en het licht gebruikt om tot zijn doel te komen. Dit roept veel vragen op, maar duidelijk is dat Genesis 1-3 dieper gaat dan we denken.

Was de zondeval eerlijk?

Het lijkt soms zo oneerlijk dat wij zondaren zijn omdat Adam en Eva zondaren waren. Waarom moet heel de wereld opdraaien voor hun ongehoorzaamheid van de eerste Adam? Het antwoord op die vraag is, dat we dat niet weten. Dan moeten we ons ook direct de vraag stellen of het eerlijk was dat de gerechtigheid van Christus ons wordt toegerekend. Het antwoord op die vraag heeft niets met eerlijkheid te maken. De evangelie is een blijde boodschap voor ons, maar de diepte ervan kunnen we niet peilen en begrijpen. Dit geldt voor de zondeval en voor de verlossing. We ontvangen het Woord zoals het is en nemen het in genade aan.

“O, diepte van rijkdom, zowel van wijsheid als van kennis van God, hoe ondoorgroendelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen!” (Rom. 11:33).

Wanneer de Laatste Adam verbonden wordt met een blijde boodschap en genade, waarom verbinden we de val van de eerste Adam ook niet met een werk van Gods genade?

*“Ik zeg dan: Zijn zij soms gestruikeld met de bedoeling dat zij vallen zouden? Volstrekt niet! Door **hun val** echter is de zaligheid tot de heidenen gekomen om hen tot jaloezheid te verwekken. Als dan **hun val** voor de wereld rijkdom **betekent** en het feit dat zij achteropkomen **rijkdom voor de heidenen, hoeveel te meer hun volheid!**” (Rom. 11:11-12).*

De val van Israël betekende rijkdom voor de heidenen. Let eens op dit proces: *val-betekent-rijkdom-volheid*. In dit licht kunnen we ook Jesaja 45:7 beter begrijpen:

“Ik formeer het licht en schep de duisternis, Ik maak de vrede en schep het onheil; Ik, de HEERE, doe al deze dingen.”

Hier zien we hetzelfde proces: *duisternis-licht-vrede*,

De Exultet

Een sleutel om dit proces beter te begrijpen, vinden we in de Exultet. De Exultet wordt tijdens de Paasnachtviering in de rooms-katholieke kerk gezongen. Daarin wordt de schuld van de mensheid 'gelukkig' genoemd (Lat. *felix culpa* = gelukkige schuld), omdat die schuld Jezus als Verlosser heeft gekregen. Deze liturgie lijkt Adam en Eva bijna te bedanken voor de weg die zij zijn gegaan. Hun "gelukkige schuld" (en die van ons), is de brandstof die het vuur van de verlossing aanwakkerde in de hemel en op de aarde.

De *Felix Culpa* lijkt een paradox, de zalige schuld (zonde). Elke paaskaars wordt in de katholieke kerk met deze woorden aangestoken. *Het kwaad heeft een rol ten goede*. Niet alleen het katholicisme, ook het protestantse piëtisme heeft dit 'noodzakelijke kwaad' positief benaderd. Denk bijvoorbeeld aan het koor in de Matthäuspassion: *Wie wunderbarlich ist doch diese Strafe*. God doet alles meewerken ten goede en Zijn wegen zijn die van ons.

In de Exultet lezen we over de *Felix Culpa* ['Gelukkige Schuld'] het volgende:

*"In deze nacht heeft Christus de boeien van de dood verbroken
en is Hij zegevierend uit het dodenrijk opgestaan.
Zonder de weldaad van de verlossing had ons leven geen enkele zin.
Hoe mateloos groot was uw goedheid voor ons.
O onschatbaar bewijs van uw liefde:
Om de slaaf vrij te kopen hebt Gij de Zoon prijsgegeven.
**Moest de zonde van Adam niet worden begaan
om door Christus' dood te worden gedelgd.**
Gelukkige schuld, waaraan wij de Verlosser danken."*

De Latijnse vertaling:

*O certe necessarium Adæ peccatum,
quod Christi morte delétum est!*

verwijst naar de **noodzakelijke schuld** van Adam die werd teniet gedaan door Christus!

Velen beschrijven de zondeval als een ramp, die ziekte, haat en geweld brengt op deze vervloekte aardbodem. In dit opzicht was de zondeval een ongekende ramp van universele omvang! De

geschiedenis van de menselijke beschaving laat het volle bewijs zien dat het om een totale ramp gaat! Als dat alles was, zouden we alleen maar doorgaan om de *“beklagenswaardige mensen”* te zijn. (vgl. 1 Kor. 15:19). Er is weinig hoop op een wezenlijke verandering in de maatschappij zolang die beheerst wordt door een zelfgericht menselijk leven. Hoe we die maatschappij ook hebben geprobeerd op te lappen, ten diepste blijft de wereld hetzelfde, meedogenloos altijd op zoek om positie en macht te vergaren. Oppervlakkig gezien lijkt de maatschappij door de eeuwen meer te zijn verlicht, maar wezenlijk is er niets veranderd. Denk maar aan Nero, Stalin, Hitler, Poetin en Hamas. Harten van mensen veranderen alleen door Christus. De wereld blijft een plaats waar *“we worstelen tegen vlees en bloed, tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten”* (Ef. 6:12).

Waar wij het over hebben, zijn de plannen en doelstellingen van God die groter zijn dan de menselijke geschiedenis en de machten in onze huidige wereld. Velen zien Jezus' "missie" als een mislukking, nadat hij was terechtgesteld en aan een kruis gehangen. De Bijbel zegt dat Hij een vloek werd: *“Vervloekt is een ieder, die aan het hout hangt”* (Gal. 3:13, verwijzend naar Deut. 21:22,23).

De zondeval werkt ten goede

Alles wat God doet, is voor eeuwig, met het oog op Zijn heerlijkheid. Daarom danken wij *onder ALLES*, want alles valt onder de heerschappij van God. Zo werkt ook de zondeval ten goede. We danken voor de *“gelukkige schuld”* want daardoor hebben wij het leven leren kennen als slaven van de duivel en hoe Hem te weerstaan in onze verlostte staat. Dat maakt ons tot sterke en volwassen zonen van God. Daardoor leren we de misleidingen en verzoeken van de boze te herkennen en te weerstaan en al zijn trucs om een wig tussen ons en God te drijven. We zullen de duivel niet alleen voor eeuwig haten, maar voor God leven tot in eeuwigheid als vaders in het geloof.

Het woord *liefde* komt niet voor in Genesis 3, maar het is wel een hoofdstuk over liefde. We zijn geneigd om het te lezen door de bril van straf en gerechtigheid. Natuurlijk had de zondeval ernstige gevolgen, maar God zijn plan voor redding als klaar. God vervloekte de slang en de aarde, maar niet de mens die naar Zijn beeld was gemaakt. Gods wegen zijn die van liefde, wijsheid en verlossing.

“Want het paste Hem, om Wie alle dingen zijn en door Wie alle dingen zijn, dat Hij, om veel kinderen (Gr. ‘zonen’) tot heerlijkheid te brengen, de Leidsman van hun zaligheid door lijden zou heiligen” (Hebr. 2:10).

Gods doel is om veel zonen tot heerlijkheid te brengen. ‘Kinderen’ is niet de vertaling van de Griekse grondtekst van Hebreeën 2:10. Het zijn volwassen zonen die door de leerschool van Christus tot heerlijkheid komen. Gods doel is dat Christus *“de eerstgeborene zou zijn onder vele broeders”* (Rom. 8:29). Is dat niet geweldig?! We worden in Gods koninklijk gezin opgenomen als zonen, waarvan Christus de Eerstgeborene is. Er blijft altijd verschil tussen de Schepper en het schepsel. Wij treden nooit toe tot de Drie-eenheid. Maar door onze deelname aan de goddelijke natuur zijn wij bestemd om aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn (Rom. 8:29). Wij kunnen we nu al zeggen dat *“zoals Hij is, ook wij zijn in deze wereld”* (1 Joh. 4:17b).

De gehoorzaamheid leren uit het lijden

Jezus zei echter:

“Ik ben de Weg en de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot de Vader dan door Mij” (Joh. 14:6).

Hij is de enige weg en uitweg: *“Ik ben de Heere, buiten Mij is er geen Heiland”* (Jes. 43:11). De verlossing uit Egypte was een verlossing uit een macht van de duisternis, namelijk een verlossing uit de slavernij van Farao. De ‘exodus’ van de Heer is een ‘verlossing uit’, de verlossing door het kruis en een ‘overbrenging in’ het koninkrijk van de Zoon door de opstanding. Daarom houdt de ‘exodus’ van Christus Zijn opstanding, hemelvaart en verhoging in. Christus is verhoogd en wij zijn in de leerschool van de verhoogde Christus. Hij leert ons omdat Hij Zelf de gehoorzaamheid door lijden heeft geleerd.

Jezus als de weg, betekent ook Jezus als de uit-weg. Bij de uittocht denken we aan het woord ‘exodus’ en het Bijbelboek Exodus. Deze ‘uittocht’ beschrijft in de antitype wat de Heer in Jeruzalem zou gaan volbrengen.

“En zie, twee mannen spraken met Hem; het waren Mozes en Elia. Zij verschenen in heerlijkheid en spraken over zijn heengaan [Gr. exodus, uitweg], dat Hij zou volbrengen te Jeruzalem” (Lukas 9:30,31).

Toen de Israëlieten op het punt stonden Egypte te verlaten en het volk geen vluchtweg zag, opende de Heer de zee. De ‘exodus’ van de Heer was daarom een uittocht, een uitweg, een uitgang. Maar dat is niet alles, want het Griekse woord *exodus* wordt niet alleen in Lukas 9:31 gebruikt, maar ook in 2 Petrus 1:15, waar Petrus spreekt over zijn sterven, zijn ‘heengaan’. De ‘exodus’ van de Heer was daarom ook Zijn heengaan. Zijn sterven aan het kruis is ook de dood van een christen, die stierf als oude schepping om met Christus in *“nieuwheid van leven”* op te staan (Rom. 6:4). Verder kent het Nieuwe Testament nog het Griekse woord *di-exodus*, dat in Mattheüs 22:9 als ‘kruispunt’ (NBG) of ‘uitgang’ wordt vertaald. Het verwijst naar de plaats waar verschillende wegen bij elkaar komen en waar een ‘uitgang’ is. Samengevat, de ‘exodus’ van de Heer was een uittocht, een uitweg of weg-uit, een uitgang en een heengaan. Het was de enige uitweg voor het probleem van de mens en de diepste problemen van deze wereld. De hoop van deze wereld is gelegen in de dood en opstanding van Jezus Christus. De meeste mensen gaan voorbij aan Gods ‘exodus’. Ze zien de noodzaak van een uitweg niet of denken dat andere wegen ook tot een uitgang leiden.

Zoals de eerste Adam, als historische persoon, niet is geëvolueerd, zo is ook de Laatste Adam niet geëvolueerd. Jezus is de *“Ik ben”*, die gisteren en heden dezelfde is en tot in eeuwigheid. Voordat de mens met al zijn theoriën op het toneel kwam, was Hij er al. Zijn heiligheid, kracht en wil zijn onveranderlijk en nooit afhankelijk van enige menselijke filosofie.

Wij bouwen op de Rots, ingelijfd in de Tweede Mens, de Laatste Adam. De eerste en de laatste Adam kwamen beiden uit de hand van God. In hen beiden hadden wij voor de grondlegging van de wereld een plaats in het plan van God voor ons leven. Vanuit die diepe wijsheid van de Vader wandelen wij in vertrouwen.

Studievragen

1. Waarom is Christus niet de Tweede Adam?
2. Vind jij het oneerlijk dat je een zondaar bent, omdat de eerste Adam een zondaar werd?
3. Zo ja, hoe heeft deze studie je geholpen?
4. Leg uit wat de Exultet is.
5. Wat leerde je eruit?
6. Hoe werkt de zondeval ten goede?
7. Wat sprak je het meeste aan in deze studie?